

Кімге: Қазақстан Республикасының Туризм және спорт министрлігіне

Автордың аты-жөні және лауазымы: Әшенова Мақпал Жәнісқызы. «Жезқазған қаласының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық бөлімі» ММ тіршілікті қамтамасыз ету секторының бас маманы

Күні: 10.06.2025

Аналитикалық жазба

Тақырыбы: Ұлытау облысы Жезқазған қаласында ойын-сауық орталықтарын ашу арқылы туризм саласын дамыту мүмкіндіктері.

Кіріспе

Қазақстанның орталық бөлігінде орналасқан Жезқазған қаласы – ежелгі тарих пен индустриялық даму тоғысқан ерекше өңір. 2022 жылы Ұлытау облысының орталығы мәртебесін алғаннан кейін Жезқазғанның әлеуметтік-экономикалық рөлі арта түсті. Алайда, қалада туризм саласы жеткілікті деңгейде дамымаған. 2025 жылғы жағдайға сүйене отырып, туризмді дамытудың қажеттілігі, мүмкіндіктері және нақты бағыттары сарапталады. Облыс орталығы – Жезқазған қаласы қазіргі таңда әлеуметтік инфрақұрылым мен туризм саласын жандандырудың жаңа кезеңіне аяқ басты. 2025 жылы қаланың ішкі және сыртқы туризмін дамыту үшін ойын-сауық орталықтары мен заманауи инфрақұрылым құру қажеттілігі өзекті болып отыр. Бұл жазбада Жезқазған қаласында ойын-сауық бағытындағы жобалардың маңызы, мүмкіндіктері мен болашақ әсері сарапталады.

Қала туризміне әсер ететін негізгі факторлар

- **Тарихи-мәдени мұра**
 - Жошы хан кесенесі, Алаша хан мазары, Теректі әулие петроглифтері – халықаралық деңгейде маңызы бар нысандар.
 - Қалада тарихи-өлкетану мұражайы мен металлургия тарихы экспозициялары бар.
- **Географиялық орналасу**
 - Жезқазған – Бетпақдала мен Ұлытау таулары арасындағы тарихи керуен жолдарының торабы.
 - Бұл аймақтың табиғи ерекшеліктері экотуризм мен этнотуризм үшін қолайлы.
- **Инфрақұрылымдық мүмкіндіктер**
 - Әуе және теміржол қатынасы бар, бірақ қызмет сапасы мен қолжетімділігі төмен.
 - Қонақүйлер, туристік нысандар саны шектеулі

МЖӘ арқылы инвестиция тарту:

- Ойын-сауық, демалыс орындары, этнопарктер салу
- Қызмет көрсету сапасын халықаралық стандарттарға сәйкестендіру

Кадрлық қамтамасыз ету:

- ЖОО мен колледждерде туризм мамандарын оқыту
- Жастарды ерікті гид ретінде тарту

Туризм саласындағы өзекті мәселелер

- *Жол, санитарлық және ақпараттық инфрақұрылымның әлсіздігі*
- *Туризм мамандары мен гидтердің жетіспеушілігі*
- *Инвесторлар мен жеке сектордың қызығушылығы төмен*
- *Бренд пен маркетингтің болмауы*

1. Туризм саласындағы қазіргі жағдай

Жезқазған – Ұлытау таулары, Жошы хан кесенесі, Алашахан мазары секілді тарихи орындарға жақын орналасқан. Бірақ:

- Туристерді қызықтыратын заманауи инфрақұрылым жетіспейді
- Жастар мен отбасыларға арналған ойын-сауық және мәдени орталықтар жоқ
- Қаланың тұру, демалу, бос уақыт өткізу нүктелері шектеулі

2. Ойын-сауық орталықтарын дамытудың әлеуеті

2025 жылғы ұсынылатын нысандар:

- Family Entertainment Center (FEC): балаларға арналған ойын алаңдары, кинотеатр, кафе
- VR/AR технологиялары негізіндегі тарихи интерактивті орталықтар (мысалы, виртуалды «Алтын Орда» саяхаты)
- Сауда-ойын-сауық кешені: сауда, мейрамхана, спорт және концерт залдары
- Жастар шығармашылық орталығы: студиялар, театр, коворкинг алаңдары

Мақсат: *туризмді тек тарихи емес, мәдени-заманауи бағытта дамыту.*

3. Экономикалық және әлеуметтік әсер

- Туризм – жаңа жұмыс орындарын ашады (гидтер, қонақүй, тасымалдау, қоғамдық тамақтану қызметі).
- Шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға мүмкіндік туады.
- Жергілікті тұрғындардың табысы өсіп, ішкі миграция тұрақтанады.
- Аймақтың халықаралық деңгейдегі танымалдығы артады.

2025 жылғы даму бастамалары

- Мемлекеттік қолдау
 - Ұлытау облысы әкімдігі 2024–2025 жж. ішінде "Ұлытау – Ұлт Мекені" бағдарламасы аясында Жезқазғанды туристік бағыт ретінде дамыту бастамасын қолға алды.
 - «Жошы жолы» тарихи маршруты әзірленіп, QR-кодпен ақпараттандырылған тақтайшалар орнатылды.
- Жаңа нысандар
 - Туристік ақпарат орталығы мен қолөнер бұйымдарын сататын павильондар ашылды.
 - Этноауыл макеті мен интерактивті тарихи кешен құрылысы жобаланып жатыр.
 - Көптілді гидтерді даярлау курстары ашылды.

4. Туристік ағынды ынталандыру құралдары

- Ішкі туризмге арналған «Visit Zhezqazgan» бренді мен мобильді қосымша
- Жошы хан, Ұлытау маршрутымен біріктірілген «Тарих пен технология» атты турпакеттер
- Туристерге арналған біріктірілген билеттер (travel pass) — ойын-сауық пен мәдени орындарға ортақ қолжетімділік

5. Қиындықтар және шешу жолдары

Мәселелер:

- Инвесторлардың қызығушылығы төмен
- Инфрақұрылым (жол, байланыс, интернет) әлсіз
- Туризм мамандары мен гидтер жеткіліксіз

Шешу жолдары:

- Мемлекеттік-жекеменшік әріптестік (МЖӨ) арқылы құрылыс пен басқару
- Бизнестің жол картасы-2025 арқылы кәсіпкерлерге субсидиялар
- Білім беру мекемелерімен туризм және сервис бойынша мамандар даярлау

Қорытынды

Жезқазған қаласында ойын-сауық орталықтарын ашу – тек туризм саласын ғана емес, бүкіл аймақтың әлеуметтік-экономикалық серпілісін қамтамасыз ететін стратегиялық шешім. Тарихи мұра мен заманауи технологияны біріктіру арқылы Жезқазған Ұлытаудың мәдени-туристік орталығына айнала алады. 2025 жылы қолға алынған бастамалар нақты жүйелік қолдаумен жалғасса, Жезқазған Ұлытау облысының туристік орталығына айналуға толық әлеуетке ие.

Ұсыныс: Мемлекеттік, жеке және халықаралық ұйымдар арасындағы серіктестікті кеңейтіп, цифрлық және инфрақұрылымдық дамуды бірізді жоспарлау қажет. Бұл аймақтың тұрақты дамуы мен ел ішіндегі ішкі туризмнің жандануына серпін береді. 2025–2027 жылдарға арналған арнайы өңірлік бағдарлама қабылдап, ойын-сауық инфрақұрылымын мемлекеттік деңгейде қолдау керек. Бұл – турист тартудың тиімді жолы әрі тұрғындардың өмір сапасын арттыру құралы.

Жезқазған қаласындағы туризм саласының өзекті мәселелерін шешу жолдары:

1. Инфрақұрылымның әлсіздігі

Шешімі:

- *Жол сапасын жақсарту: республикалық маңызы бар жолдарды қайта жөндеуге қаржы бөлу.*
- *Туристік аймақтарда санитарлық нысандар (әжетхана, демалыс орындары) орнату.*
- *Тұру орындарын көбейту: хостелдер мен кішігірім қонақ үйлер салуға кәсіпкерлерді тарту.*

2. Ақпараттық қолжетімділіктің төмендігі

Шешімі:

- *Туристік нысандарға QR-кодпен жабдықталған көптілді ақпараттық тақтайшалар орнату.*
- *«Visit Zhezqazgan» мобильді қосымшасы арқылы туристік маршруттар мен қызметтерді қолжетімді ету.*
- *Әлеуметтік желілерде цифрлық маркетингі күшейту.*

3. Мамандардың жетіспеуі

Шешімі:

- *Туризм және сервис саласы бойынша колледждерде маман даярлау....*
- *Жезқазған үшін жеке туристік бренд (ұран, логотип) әзірлеу.*
- *2025–2030 жылдарға арналған өңірлік туризмді дамыту бағдарламасы қабылдау.*
- *Туристік бағыттарды біріктіріп, Ұлытау – Жезқазған – Қызылорда бағытында маршруттар жасау.*

Қорытынды: *Бұл шешімдер жүйелі түрде жүзеге асса, Жезқазған қаласы ішкі және халықаралық туризм үшін тартымды әрі табысты орталыққа айналады.*

Туризм саласына қатысты Жезқазған қаласы бойынша ақпарат алынған және сілтеме жасауға болатын ресми және сенімді сайттар тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі – www.gov.kz, Туризмді дамыту стратегиялары, мемлекеттік бағдарламалар.
2. Ұлытау облысы әкімдігінің ресми сайты – ulytau.gov.kz, Өңірлік даму жоспары, туристік жобалар мен жаңалықтар.
3. Жезқазған қаласы әкімдігі – zhezadmin.gov.kz, Қала бойынша инфрақұрылым, жобалар, мәдени іс-шаралар.
4. Kazakh Tourism ұлттық компаниясы – kazakh-tourism.kz, Ішкі және сыртқы туризмді қолдау бағдарламалары.
5. eGov.kz – Қазақстанның электронды үкіметі, Инфрақұрылым, мемлекеттік қолдау және МЖӘ жобалары туралы мәліметтер.
6. Stat.gov.kz – ҚР Статистика бюросы, Туризм, халық саны, экономикалық көрсеткіштер туралы деректер.
7. Kazinform, Egemen Qazaqstan, Ortalyq Qazaqstan, Жаңалықтар мен сараптамалық материалдар.